

W jaki sposób mogę dochodzić odszkodowania lub naprawienia szkody w inny sposób od sprawcy czynu w postępowaniu karnym i do kogo należy skierować pozew?

Odszkodowania od sprawcy można dochodzić na kilka sposobów.

Aby sąd karny mógł orzec w sprawie odszkodowania, ofiara obowiązana jest wnieść powództwo odszkodowawcze w postępowaniu karnym z żądaniem sprawiedliwego odszkodowania od sprawcy, gdy ten zostanie uznany winnym. Stawiennictwo ofiary na rozprawie nie jest konieczne. Ofiara może zgłosić swoje roszczenia na piśmie przed rozpoczęciem rozprawy, na której może ją reprezentować adwokat.

Ponadto zgodnie ze zmienioną ustawą z dnia 12 marca 1984 r. o kompensacie dla niektórych ofiar szkód osobowych wywołanych przestępstwem niektóre ofiary przestępstw mają prawo ubiegać się o kompensatę z budżetu państwa. Środek ten ma znaczenie dla ofiar wtedy, gdy: sprawcy nie zidentyfikowano; sprawca został zidentyfikowany, ale nie można go odnaleźć; sprawca jest niewypłacalny. Wówczas ofiara powinna złożyć wniosek o kompensatę do Ministra Sprawiedliwości, który podejmie decyzję w sprawie tego wniosku w terminie sześciu miesięcy.

Państwo wypłaca kompensatę wyłącznie wówczas, gdy ofiara nie może w żaden inny sposób uzyskać skutecznego i odpowiedniego odszkodowania (*np. od sprawcy, w ramach systemu zabezpieczenia społecznego lub z tytułu ubezpieczenia osobowego*).

Jeżeli państwo wypłaca ofierze kompensatę, a ofiara uważa, że kompensata ta jest niewystarczająca, może w dalszym ciągu wytoczyć powództwo odszkodowawcze w postępowaniu karnym jako powód cywilny oraz dochodzić dodatkowych sum pieniężnych od sprawcy. W takim przypadku ofiara ma obowiązek powiadomić sąd, że złożyła wniosek o kompensatę państwową lub że otrzymała taką kompensatę.

Na jakim etapie postępowania karnego powinienem wnieść pozew?

Ofiara ma prawo dochodzić odszkodowania w postępowaniu karnym, przesyłając sędziemu śledczemu (*juge d'instruction*) pismo zawiadamiające, że wytacza ona powództwo odszkodowawcze za doznaną przez nią szkodę. Powództwo takie można wnieść na każdym etapie postępowania. Ofiara może również wnieść takie powództwo na rozprawie w postępowaniu karnym.

Należy jednak mieć na uwadze, że jeżeli ofiara postanowi wnieść powództwo odszkodowawcze przed rozpoczęciem rozprawy, nie może już zeznawać jako świadek.

Jeżeli ofiara nie wnieśli powództwa odszkodowawczego ani nie zgłosi żadnych roszczeń, sąd karny nie może z urzędu zasądzić odszkodowania na rzecz ofiary.

Ofiara, która nie wniosła powództwa odszkodowawczego na rozprawie w postępowaniu karnym, nie traci jednak prawa do odszkodowania. Ofiara może w dalszym ciągu wytoczyć powództwo przeciwko sprawcy przed sąd cywilny, o ile nastąpi to przed upływem odpowiedniego terminu przedawnienia w sprawach cywilnych oraz wykaże, że popełnione czyny wyczerpują znamiona czynu niedozwolonego.

Wniosek o kompensatę można złożyć do Ministra Sprawiedliwości przed wydaniem przez sąd orzeczenia w postępowaniu karnym. Ponadto wniosek ten należy złożyć w terminie dwóch lat od daty popełnienia czynu. Jeżeli sprawca został oskarżony, a ofiara wytoczyła powództwo odszkodowawcze w postępowaniu karnym, termin do złożenia wniosku ulega przedłużeniu i wynosi dwa lata od uprawomocnienia się wyroku sądu orzekającego w sprawie karnej. Jeżeli ofiara nie wytoczy powództwa odszkodowawczego w postępowaniu karnym, a wyrok wydany w tym postępowaniu uprawomocni się, ofiara może wytoczyć powództwo cywilne, aby uzyskać orzeczenie sądu cywilnego co do odszkodowania. Wówczas termin do złożenia wniosku o kompensatę ulega przedłużeniu i wynosi dwa lata od uprawomocnienia się wyroku sądu co do odszkodowania. Jeżeli jednak ofiarą jest małoletni, termin przedawnienia zaczyna biec dopiero w dniu, w którym ofiara osiągnęła pełnoletniość, w przypadku gdy popełnione są zagrożone karami przewidzianymi w kodeksie karnym lub gdy wyczerpują znamiona przestępstw określonych w art. 372, 373, 375 (przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności), 382-1 i 382-2 (handel ludźmi), 400, 401bis, 402, 403 lub 405 (umyślne spowodowanie śmierci niesklasyfikowane jako zabójstwo oraz umyślne uszkodzenie ciała) luksemburskiego kodeksu karnego i są zagrożone karami przewidzianymi w tych przepisach.

O co mogę wnieść w pozwie i w jaki sposób mam przedstawić swoje roszczenie (wskazać łączną kwotę lub określić poszczególne szkody, utracone zyski i korzyści)?

W toku postępowania karnego ofiara powinna zgłosić roszczenie, dokładnie określając swoje żądania, na piśmie lub ustnie na rozprawie, chociaż można je również złożyć na piśmie przed rozpoczęciem rozprawy. W każdym razie ofiara powinna udowodnić za pomocą środków dowodowych (zaświadczeń lekarskich, faktur itp.), że doznała uszczerbku na zdrowiu. W praktyce na rozprawie sąd w pierwszej kolejności przesłuchuje świadków i osobę, której zarzuca się sprawstwo, i dopiero wówczas można zgłosić roszczenie odszkodowawcze jako powód cywilny. Na tym etapie ofiara lub jej pełnomocnik procesowy oświadcza, że wytacza powództwo odszkodowawcze, oraz przedkłada sądowi, prokuratorowi i stronom postępowania pisma zawierające dokładnie określone żądania. Ofiara nie ma obowiązku stawiennictwa na rozprawę i może ją reprezentować adwokat.

Pozew można sformułować na zwykłej kartce papieru, określając w nim poszczególne szkody (takie jak uszczerbek na zdrowiu, strata majątkowa lub krzywda) wraz z dokładnym określeniem dochodzonych kwot. Jeżeli nie można określić wartości przedmiotu sporu lub kwota nie jest jeszcze znana, oznacza się ją adnotacją „p.m.” (dla pamięci).

W większości przypadków kwotę odszkodowania zasądzoną na rzecz ofiary w związku z doznanym uszczerbkiem na zdrowiu określa sąd rozpoznający sprawę karną, o ile orzeknie o winie oskarżonego.

Straty i wydatki, które pokrywa przyznane ofierze przestępstwa odszkodowanie, obejmują:

szkoda majątkowa (niedotycząca kondycji psychicznej):

koszty związane z leczeniem doznanego uszczerbku na zdrowiu (leczenie ambulatoryjne i szpitalne, rehabilitacja);

dodatkowe potrzeby lub koszty wynikające z uszczerbku na zdrowiu (tj. opieka i pomoc, leczenie okresowe i stałe, długotrwała fizjoterapia, dostosowanie miejsca zamieszkania, specjalne wyposażenie itp.);

trwały uszczerbek na zdrowiu (np. inwalidztwo i inną trwałą niepełnosprawność);

utrata zarobków w trakcie leczenia oraz po jego zakończeniu (w tym utracone zarobki i utrata zdolności do pracy zarobkowej lub obniżenie standardu życia itp.);

utracone możliwości zawodowe;

koszty postępowania sądowego związanego ze zdarzeniem, które wywołało szkodę, np. koszty obsługi prawnej i inne koszty kompensatę w związku z kradzieżą lub zniszczeniem składnika majątku osobistego;

szkoda niemajątkowa (krzywda):

ból i cierpienie ofiary;

pogorszenie jakości życia (jeżeli ofiara nie może dłużej prowadzić takiego samego stylu życia jak przed dniem, w którym popełniono przestępstwo);

oszczerzenie (blizny, utrata kończyny lub inne obrażenia);

przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności.

Sąd może zlecić biegłemu obliczenie dokładnej wartości poniesionych szkód. Taka praktyka jest częsta, szczególnie w razie doznania poważnego uszczerbku na zdrowiu.

W takiej sytuacji sąd może przyznać zaliczkę.

Po wydaniu opinii przez biegłego sąd orzeka w przedmiocie odszkodowania i ustala należną do zapłaty kwotę.

Maksymalna kwota kompensaty, którą przyznaje Minister Sprawiedliwości, nie może przekraczać limitu określonego corocznie rozporządzeniem Wielkiego Księcia. Na 2017 r. ustanowiono limit w wysokości 63 000 EUR. Minister może również przyznać zaliczkę.

Czy istnieje specjalny formularz pozwu dla takich roszczeń?

W Wielkim Księstwie Luksemburga nie ma specjalnego formularza służącego do zgłaszania roszczeń odszkodowawczych.

Pisma formułuje się na zwykłej kartce papieru.

Wniosek o kompensatę do Ministra Sprawiedliwości należy sporządzić w języku francuskim, niemieckim lub luksemburskim oraz wskazać w nim datę, miejsce i dokładny charakter popełnionego czynu.

Jakie dowody powinienem przedstawić na potwierdzenie mojego roszczenia?

Jeżeli roszczenie zgłasza się do sądu orzekającego w sprawie, należy wnieść powództwo odszkodowawcze i przedstawić wszelkie dowody potwierdzające uszczerbek na zdrowiu (konkretne przykłady można znaleźć poniżej).

Do wniosku o kompensatę złożonego do Ministra Sprawiedliwości należy załączyć wszelkie dokumenty potwierdzające popełnienie czynu oraz doznany uszczerbek.

Wykaz przykładowych dokumentów:

odpis zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (protokołu policyjnego) lub dowody potwierdzające wniesienie powództwa odszkodowawczego;

odpis orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie karnej oraz rozstrzygającego w przedmiocie powództwa odszkodowawczego (jeżeli takie wniesiono);
orzeczenie co do odszkodowania (np. po uzyskaniu opinii biegłego);

dowody potwierdzające doznany uszczerbek na zdrowiu: zaświadczenia lekarskie, w których określono doznany uszczerbek na zdrowiu, okres trwania niezdolności do pracy oraz – w stosownych przypadkach – charakter następstw i trwałą niezdolność do pracy;

dowody potwierdzające koszty leczenia doznanego uszczerbku na zdrowiu (leczenie ambulatoryjne i szpitalne itp.);

dowody potwierdzające objęcie ubezpieczeniem przez instytucję zabezpieczenia społecznego;

dowody potwierdzające kwoty wszelkich odszkodowań otrzymanych z systemu zabezpieczenia społecznego;

kopia polisy ubezpieczeniowej;

dowody potwierdzające kwoty wszelkich odszkodowań otrzymanych z zakładu ubezpieczeń;

dowody potwierdzające utratę zarobków w trakcie leczenia oraz po jego zakończeniu.

Czy muszę uiścić opłaty sądowe lub inne należności z tytułu wniesienia pozwu?

W postępowaniu karnym każda ze stron obowiązana jest pokryć własne koszty sądowe bez względu na wynik sprawy. Strona znajdująca się w potrzebie może jednak ubiegać się o pomoc prawną. W takim przypadku wszystkie koszty pokrywa państwo.

Ofiara może również wnieść o kompensatę na pokrycie kosztów postępowania. Wynagrodzenie biegłego zwykle pokrywa oskarżony.

W przypadku wniosku o kompensatę złożonego do Ministra Sprawiedliwości opłat sądowych nie pobiera się.

Czy mogę uzyskać pomoc prawną przed postępowaniem lub w jego toku? Czy mogę ją otrzymać, jeżeli nie mieszkam w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie?

Zgodnie z prawem luksemburskim ofiara może uzyskać pomoc prawną przed wszczęciem postępowania lub w jego toku. Powinna w tym celu wypełnić krajowy formularz, który można pobrać ze strony internetowej Luksemburskiej Izby Adwokackiej (Barreau de Luxembourg):

<https://www.barreau.lu/le-barreau/assistance-judiciaire/formulaire-d-assistance-judiciaire> Do formularza należy załączyć dokumenty potwierdzające, że ofiara nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby pokryć koszty udziału w postępowaniu. Wniosek należy przesłać do prezesa izby adwokackiej znajdującej się w okręgu sądowym, w którym zamieszkuje wnioskodawca. Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej podejmuje prezes.

Każdy może zwrócić się do organów, które udzielają informacji i porad prawnych. Wszelkie informacje prawne można uzyskać nieodpłatnie w Biurze Porad i Informacji Prawnej (Service d'Accueil et d'Information juridique). <https://justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique.html>

W jakiej sytuacji sąd karny oddali lub odrzuci mój pozew przeciwko sprawcy czynu?

Jeżeli ofiara zgłosi roszczenie odszkodowawcze, a sprawca zostanie w postępowaniu karnym uniewinniony, ponieważ zarzucane mu czyny nie wyczerpują znamion czynu zabronionego, pomimo to sąd orzeknie, czy zachowanie oskarżonego było przyczyną uszczerbku, którego doznała ofiara. Jeżeli tak, sąd zasądzi od oskarżonego odszkodowanie. Jeżeli jednak ofiara nie wykazała związku przyczynowego między zachowaniem oskarżonego a doznany uszczerbkiem, sąd oddali roszczenie ofiary.

Czy mogę zaskarżyć to orzeczenie lub dochodzić innych sposobów naprawienia szkody?

Ofiara może zaskarżyć orzeczenie sądu karnego.

Ponadto ofiara może złożyć wniosek o kompensatę do Ministra Sprawiedliwości i jest uprawniona do jej otrzymania, jeżeli sprawca nie został skazany, pod warunkiem że ofiara jest ofiarą przestępstwa, oraz jeżeli sprawcy nie zidentyfikowano lub został zidentyfikowany, ale nie można go odnaleźć lub jest niewypłacalny.

Jeżeli nie doszło do procesu, Minister Sprawiedliwości może przyznać kwotę stałą lub zlecić biegłemu sporządzenie opinii na koszt Ministerstwa, w celu ustalenia należnej ofierze kwoty kompensaty.

Jeżeli zostanie mi przyznane odszkodowanie, w jaki sposób mogę zapewnić wykonanie wyroku sądowego wobec sprawcy czynu i jaką pomoc w tym zakresie mogę uzyskać?

Rolą sądu karnego jest określenie wartości uszczerbku doznanego przez ofiarę, nie zaś angażowanie się w zapewnienie zapłaty przyznanego odszkodowania i odsetek.

Po wydaniu przez sąd orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie podjęcie czynności mających zabezpieczyć zapłatę przyznanego odszkodowania i odsetek przez sprawcę należy do ofiary.

Za nadzór nad uzyskaniem odszkodowania odpowiada najczęściej adwokat ofiary – w pierwszej kolejności podejmuje on czynności polubowne i kontaktuje się z adwokatem skazanego sprawcy, a następnie przystępuje do wykonania wyroku za pośrednictwem komornika sądowego.

Jeżeli sąd skáže sprawcę i wyda wyrok w zawieszeniu oraz nakaże zapłatę odszkodowania, odpowiedzialny za wykonywanie wyroków Prokurator Generalny będzie monitorować, czy skazany sprawca wywiązał się z tego obowiązku.

Ostatnia aktualizacja: 19/03/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się

w informacji prawnej.